

Передмова

1932-1933-ті — це роки, які для кожного народу, країни, як і для кожної окремо взятої людини мають своє особливе значення. На жаль, для нас: українців, росіян, євреїв, поляків, німців ... усіх, кому українська земля була чи стала рідною, початок тридцятих років ХХ ст. став роками великої трагедії, незліченних втрат, сліз, горя та страждань. Чорне крило великої біди накрило домівки, пройшлося кривавою раною по людським тілам і душам. На очах згорьованих батьків догорала свічка життя їхніх дітей. Діти ставали свідками мученицької смерті батьків, братів та сестер. Мільйони приречених на голодну смерть, «жнива страждань» — це не вирок сліпої долі, це безжалне злодійство режиму, і найперше, кривавого, підступного тирана, що його, цей режим, уособлював, тирана, який геноцидом цілого народу торував собі шлях у «світле майбутнє».

«Ушановуючи пам'ять мільйонів громадян, які стали жертвами Голодомору 1932-1933 років, з метою донесення правди про геноцид Українського народу до української громадськості і міжнародної спільноти та у зв'язку з 75-ми роковинами цієї трагедії», — Указом Президента України Віктора Ющенка від 24 листопада 2007 року 2008 рік оголошено Роком пам'яті жертв Голодомору. «Відгомін трагедії. Спогади мукачівців, які пережили Голодомор 1932-1933 років в Україні» — це свідчення тих, хто сам пережив пекельні муки страждань, хто втратив найдорожчих людей і хто сьогодні, через багато років здригається від спогадів, не маючи сил стримати потоки сліз. Вихідці з Київщини та Полтавщини, Вінничини та Сумщини, Харківщини та Черкащини інших регіонів України — доносять нам слова гіркої правди про одну з найжахливіших трагедій людства. «Від голоду померли обидва моїх дідуся... Також від голоду померла моя сестра Марійка, якій було п'ятнадцять років», — читаємо ми спогади Поліни Петрівни Бедра з Сумщини. «Я ходила у школу опухла. Одного разу їду до школи, падає дощ, а у канаві лежить опухлий чоловік. Його ніхто не підіймає. Далі жінка мертва, далі ще... Цю картину я ніколи не забуду. Дуже багато людей померло», — ділиться спогадами полтавчанка Смердова Софія Іванівна. «Пам'ятаю такий великий тапчан на

підлозі, і там ми, маленькі діточки, лежали один за одним. ...Біля мене лежав хлопець Ваня. Він був дуже худий, щоб зігрітись, ми лежали обійнявшись, а на ранок, коли я проснулася, Ваня був уже мертвий», — згадує Поліна Пилипівна Дідик з Кіровоградщини, яка втратила в роки Голодомору обох батьків та єдину сестричку Катю. «Ми розбіглися мов курчата від хати у пошуках їжі, а мамі нікому було допомогти. Ми приходили до неї, щоб принести дещо поїсти, але це вдавалося нечасто. Мати наша померла у страшних муках від голодної смерті», — згадує трагічні події Лідія Тимофіївна Носач з Одещини. У кожному спогаді — доля людей, яким довелося пережити нелюдські муки, відгомін яких відчуває кожен, хто перегорне сторінки цієї книги. Від такого відгону стискаються у жалобі серця по всіх куточках України, у багатьох країнах, на різних континентах.

Документи та матеріали, які вміщені у книзі дають можливість крок за кроком прослідкувати дії центральної та місцевої влади, а також мету, яку вона переслідувала. Скласти власну думку про події, які відбувалися у кінці 20-х на початку 30-х років, побачити дві правди радянського минулого, які і сьогодні накладають свій відбиток на свідомість багатьох людей.

Виступи, промови та звернення керівників Української держави розширюють наші знання про Голодомор 1932-1933 років, показують як уже в часи незалежності відбувається процес переосмислення нашого минулого.

Відзначимо також наявність розділу, в якому подаються методичні рекомендації, сценарії уроків, виховних годин до 75-ї річниці Голодомору 1932-1933 років в Україні, а також фотографії (ілюстрації), які вдало доповнюють розповіді очевидців, ніби переносячи самих читачів у минуле.

Дослідниками проведений значний об'єм роботи, результатом чого стало написання книги, яка зацікавить вчителів, студентів та учнів, а також широку громадськість міста та краю.

*Вегеш М. М.,
доктор історичних наук, професор*